

**ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ
АСПЕКТИ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ:
ЗДОБУТКИ, ПРОБЛЕМИ
ТА ПЕРСПЕКТИВИ**

**МАТЕРІАЛИ ІІ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ**

Могильчак Г. Деякі аспекти підготовки майбутніх учителів образотворчого мистецтва	72
Мужикова І. Вміння формувати наукові поняття у молодших школярів як структурний компонент предметної компетентності майбутнього вчителя образотворчого мистецтва	74
Музика О. Розвиток художньо-творчого мислення студентів у процесі роботи над живописним етюдом натюрморту.....	78
Олексюк О. Духовний досвід викладача й студента в контексті розуміння тексту музичного твору.....	82
Пічкур М. Оволодіння засобами композиції – об’єктивна передумова формування художньо-творчої компетентності майбутнього дизайнера	86
Побірченко О. До питання підготовки майбутніх учителів образотворчого мистецтва.....	89
Поліщук А. Формування візуальної грамотності засобами графіки	91
Семенова О. До проблеми формування художньо-творчої компетентності майбутнього вчителя образотворчого мистецтва	96
Силко Р. Готфрід Земпер – піонер дизайну та дизайн-освіти	101
Сирота З., Сирота В. Інтегративні художньо-педагогічні технології проєктивного моделювання в мистецькій освіті	104
Темченко Л. Самостійна робота студентів-баяністів як основна умова упровадження сучасних технологій навчання	108
Тименко В. Педагогічна діагностика естетичної обдарованості у процесі неперервної дизайн-освіти	112
Ткач М. Інтегративне знання у формуванні художнього світовідношення майбутнього вчителя музики.....	118
Умрихіна О. Підготовка студентів-музикнтів до професійної діяльності.....	121
Ходоровська І. Формування аналітичних навичок студентів в процесі вивчення жанру класичного концерту.....	123
Шимова О. Загальне уявлення майбутніх вчителів музики про професійну культуру: результати діагностичного зрізу.....	126
Ятло Л., Ятло Л. Хоровий спів як засіб формування морально-естетичних цінностей у дітей шкільного віку.....	131
Наші автори	134

Ходоровська І.М.,
викладач Київського університету імені Бориса Грінченка

ФОРМУВАННЯ АНАЛІТИЧНИХ НАВИЧОК СТУДЕНТІВ В ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ЖАНРУ КЛАСИЧНОГО КОНЦЕРТУ

Питання цілісного аналізу музичного твору в вищих навчальних мистецьких закладах є невід'ємною складовою професійного зростання студентів, тому методика та приклади такого аналізу мають бути розповсюджені та доступні, щоб у навчальному процесі студенти набували аналітичних навичок, могли проаналізувати музичний твір як в нотному тексті, так і на слух, вміти визначити особливості композиції, висловлювати припущення щодо авторського задуму. Практика аналізу музичної форми повинна починатися з тих творів, які грають самі студенти, тобто з розуміння музичної драматургії та всіх компонентів, що пов'язані з нею. Це має позитивно відбитися на якості інтерпретації творів.

Жанр концерту займає особливе місце в творчості В. А. Моцарта. Композитор писав сольні, подвійні, потрійні концерти для клавесину та усіх оркестрових інструментів, поєднуючи різні їх комбінації (у подвійних концертах).

Цілісність, ясність і краса поєднуються в музиці Моцарта з глибоким драматизмом. Піднесене і побутове, трагічне і комічне, величне і граціозне, вічне і швидкоплинне, загальнолюдське та індивідуально-неповторне, національно-характерне з'являються в творах Моцарта в динамічній рівновазі та єдності. В центрі художнього світу Моцарта — людська особистість.

Моцарт чудово опанував жанр скрипкового концерту, написавши за один рік п'ять. Від старої форми концертів XVII ст. (наприклад, таких, як у Вівальді), з якими композитор познайомився ще в Італії, залишилося небагато — тільки тричастинність композиції циклу.

Вплив оперної арії та форми сонатного алегро на структуру та внутрішню організацію концерту. Прийоми французького скрипкового концерту Віотті.

З квітня по грудень 1775 року в Зальцбурзі композитор написав п'ять скрипкових концертів: В – dur (К. 207), D-dur (К. 211), G-dur (К. 216), D-dur (К. 218) і А-dur (К. 219). Подвійний концерт для скрипки і альту завершує досягнення Моцарта в цьому жанрі.

Цикл скрипкових концертів написаний композитором у двадцятирічному віці, коли він вже був автором 32 симфоній, трьох опер, багатьох концертів для різних інструментів і складів, струнних квартетів і квінтетів, сонат для різних інструментів тощо.

За класифікацією Л. Мазеля композиторські задуми поділяються на два рівні, що особливо важливо для розуміння інструментальної непрограмної музики. Вчений називає це темами (не музичні синтаксичні одиниці, а тематика твору, тобто задум). «Тема «першого роду» є висловлювання автора безпосередньо про явища дійсності, про життя. Тема «другого роду» — його висловлювання про мову, засоби, форми, «знаряддя» його мистецтва, про їх можливості (і тільки через це про явища дійсності)» [1, 2]. Таким чином, в П'ятому скрипковому концерті В. А. Моцарта можна також виділити ці два рівні: «тема першого роду» — взаємодія танцювального об'єктивного начала, що є основними темами (перша тема вступу, головна, побічна і завершальна партії), і лірико-філософського(друга тема вступу, тема в розробці, частково каденція). «Тема другого роду» — жанровий зміст тематизму першої частини концерту. Передусім, це танцювальні і пісенно-аріозні жанри.

У першій частині концерту нема подвійної експозиції, де за канонами класичного концертного жанру в першому експонуванні переважають активні моторні жанри, а в другому — лірична образна сфера. Моцарт з'єднав це воедино і запропонував комбіновану структуру, в якій є дві різнохарактерні теми вступу, а теми експозиції контрастують з темою в розробці, і, таким чином, стає зрозумілою поява другої теми вступу.

Композиція першої частини концерту також має загальні риси з барочним скрипковим концертом (скрипкові концерти А. Вівальді, Й. С. Баха).

Трактовка Моцартом віртуозного жанру як чисто блискучого та концертного. Види віртуозної техніки. Роль оркестру.

У першій частині концерту № 5 незвична структура. Головна партія несе в собі риси декількох жанрів, що проявляються в двох її елементах. Інструментальний тематизм постійно перегукується з оперним.

Побічна партія неконтрастна, належить до образної сфери першої теми вступу. Грайлива, граціозна, вона нагадує легковажні жіночі персонажі комічних опер композитора. Побічна партія має повноцінний розвиток, варіюючись, створює великий тематичний розділ.

Зіставлення танцювального та пісенно-ліричного елементів.

Поява нової теми в розробці як нового образного елемента, спорідненому другій темі вступу.

Особливості каденції першої частини.

Будь-який проаналізований твір має відкрити для студента щось нове, відсунути кордони аналітичної (і, може, виконавської) інтерпретації. Кожен студент повинен усвідомити особливість твору, якій він аналізує та вміти систематизувати свої думки.

Особливістю розвитку першої частини п'ятого скрипкового концерту Моцарта є неоднорідність в розподілі розвиваючого потенціалу тематизму; цікава перша тема вступу, яка нагадує за усіма ознаками тематизм головних партій; розробковий епізод невеликий за об'ємом, проте, за концентрованістю музичної думки, якісній зміні повністю виконує свою функцію; основна увага і концентрація музичних подій належить каденції, яка, по суті, є другою розробкою.

ЛІТЕРАТУРА

1. Мазель Л. А. О типах творческого замысла / Лео Абрамович Мазель // Советская музыка. — 1976. — № 5. — С. 19-31.
2. Моцарт В. А. Письма. / В. А. Моцарт. — М.: «Аграф», 2000. — 448 с.